

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1172

Vragen van het lid **Monasch** (Monasch) aan de Minister van Volksgezondheid, Sport en Gezondheid over *het bericht van bestuursvoorzitter van het VU medisch centrum: Wouter Bos bepleit winstplafond voor farmabedrijven* (ingezonden 26 januari 2017).

Antwoord van Minister **Schippers** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 9 februari 2017).

Vraag 1

Heeft u kennisgenomen van het bericht «Wouter Bos bepleit winstplafond voor farmabedrijven»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat vindt u van het pleidooi van de heer Bos, bestuursvoorzitter van het VU medisch centrum in Amsterdam, om de winstmarges van farmaceutische bedrijven aan een maximum te binden? Is daarbij een winstnorm van maximaal 10 procent een reëel percentage?

Antwoord 2

De gedachte achter het voorstel van de heer Bos, bestuursvoorzitter van het VU medisch centrum in Amsterdam, deel ik. Ik vind het ook onwenselijk dat farmaceutische bedrijven fors hogere winstmarges hanteren dan andere bedrijfssectoren, terwijl zij zo'n groot maatschappelijk belang vertegenwoordigen.

Zoals aangekondigd in mijn geneesmiddelenvisie heb ik daarom een pakket van maatregelen opgenomen dat op verschillende punten en niveaus in het systeem ingrijpt om de excessieve prijzen en daarmee hoge winsten tegen te gaan. Ten aanzien van de vraag wat een reëel winstpercentage is ben ik van mening dat de winstpercentages van de farmaceutische industrie meer in lijn zouden moeten liggen met wat gangbaar is in andere innovatieve sectoren.

¹ Financieel Dagblad, 20 januari 2017

Een winstpercentage van gemiddeld 17,44% per jaar over de afgelopen 20 jaar valt hier wat mij betreft niet onder.²

Het instellen van een winstplafond is mijns inziens echter geen haalbare oplossing om verschillende redenen.

Ten eerste opereert de farmaceutische industrie internationaal. Nederland vertegenwoordigt in de wereldmarkt 1 a 2%. Nederland kan de hoge winstmarges dan ook nooit alleen aan banden leggen. Als alleen Nederland een winstnorm zou hanteren, zou deze gemakkelijk omzeild kunnen worden door bijvoorbeeld uitgaven en kosten van het ene naar het andere land te verplaatsen.

Ten tweede, al overtuig ik de Europese Commissie en de rechter dat een dergelijk systeem van controle op winstmarges te rechtvaardigen is binnen de EU-regelgeving, dan nog is het lastig uit te voeren. Er zijn immers veel manieren die bedrijven kunnen hanteren om hun winst te drukken of kosten te verhogen, bijvoorbeeld door de wijze waarop kosten en baten aan individuele producten worden toegerekend aan te passen. Ten derde is een dergelijke maatregel niet afdwingbaar. Farmaceutische bedrijven kunnen ervoor kiezen hun producten dan niet in Nederland op de markt te brengen. Dat gaat ten koste van de Nederlandse patiënt.

Vraag 3

Is het niet de hoogste tijd om farmaceutische bedrijven te verplichten tot volledige openheid van zaken omtrent de kosten die zij maken voor een medicijn en om tegelijkertijd een «cap» op de winstmarges in te voeren?

Antwoord 3

Ik vind dat farmaceutische bedrijven transparant moeten zijn over hun kostenopbouw. Immers bedrijven mogen de samenleving niet vragen zomaar mee te gaan met de veelal zeer hoge prijzen voor geneesmiddelen zonder daar verantwoording over af te leggen, bijvoorbeeld via het transparant maken van ontwikkelings- en productiekosten en ook het transparant maken van de kosten van de medicijnen die niet aan de verwachtingen van therapeutische meerwaarde voldeden. Als de industrie die handschoen niet oppakt zal dit ten koste gaan van de bereidheid van de samenleving om te betalen voor nieuwe geneesmiddelen, hetgeen niet in het belang van de patiënt én de industrie is.

Farmaceutische bedrijven verplichten tot het inzichtelijk maken van de ontwikkelkosten van een medicijn is overigens niet zomaar mogelijk. Het gaat hier immers om private ondernemingen die vooral in het buitenland zijn gevestigd en dergelijke informatie wordt uit concurrentieoverwegingen vaak geheim gehouden. Ik zet overigens op EU niveau vol in op transparantie over de kosten van medicijnen door fabrikanten.

Voor mijn reactie op het invoeren van een cap op de winstmarges verwijs ik u naar mijn antwoord op vraag 2.

Vraag 4

Vindt u ook dat de maatregelen die de farmaceutische industrie zelf voorstelt om aan deze onaanvaardbare praktijk een einde te maken lang niet toereikend zijn en puur «cosmetisch»?

Antwoord 4

Het in dialoog blijven met de farmaceutische industrie vind ik belangrijk. Ik heb in mijn gesprekken met farmaceutische bedrijven aangegeven dat transparantie over de kosten en de baten cruciaal is om de betalende van hun producten te kunnen blijven vragen hiervoor te betalen. Daarnaast heb ik in gesprek met de farmaceutische industrie de noodzaak benadrukt van de ontwikkeling van nieuwe businessmodellen. Ik merk daarnaast in mijn contacten met collega-ministers binnen en buiten Europa dat de steun voor de Nederlandse inzet snel groeit. Afgelopen jaar heb ik een ronde tafelconferentie georganiseerd in Den Haag en heb ik deelgenomen aan de vervolgonferentie in Lissabon/Portugal. In deze conferenties hebben de landen en de industrie hun posities geschetst en ook hun inzet aangegeven. Ik zet in

² Zie voor een vergelijking van winstpercentages tussen verschillende sectoren het recente onderzoek in het *British Medical Journal* (BMJ 2016;354)

vervolg op deze conferenties in op nadere uitwerking van de concrete casus antibiotica. Daarbij zijn verschillende zaken van belang. Ten eerste, om op EU niveau (en zo mogelijk breder) te onderzoeken wat in wet- en regelgeving in de EU snellere toelating blokkeert (met andere woorden: zou toelating tot de markt kunnen worden versneld, bijvoorbeeld in plaats van 10 jaar naar 5 jaar)? Ten tweede, of er andere businessmodellen voor antibiotica te ontwikkelen zijn (bijvoorbeeld in plaats van betalen per kuur, betalen voor de beschikbaarheid). Ten derde, over de ontwikkelings- en productiekosten volstrekte transparantie te hebben.

Vraag 5

Is uw beleid om deze excessieve winsten tegen te gaan toereikend?

Antwoord 5

Mijn beleid grijpt op verschillende punten en niveaus in het systeem in om onverantwoord hoge prijzen en winsten tegen te gaan. Het betreft:

- Maatregelen om ongewenst hoge prijzen aan te pakken zoals het aangaan van financiële arrangementen, het versterken van de inkoopkracht van partijen, de wettelijke verankering van de sluis en de Europese samenwerking op het terrein van dure geneesmiddelen.
- Het in samenwerking met andere Europese landen en de Europese Commissie kijken naar een andere benadering wat betreft de ontwikkeling en het op de markt brengen van geneesmiddelen. Denk hierbij aan: experimenteren met nieuwe businessmodellen en het kritisch bekijken van de patentwetgeving en aanvullende beschermingsconstructies op hun bedoelde en onbedoelde effecten en hun betekenis voor innovatie.
- Het aanspreken van de farmaceutische industrie en daarmee ook de aandeelhouders op maatschappelijk verantwoord gedrag en de noodzaak tot verandering.

Ik heb er vertrouwen in dat we hiermee stappen in de goede richting zetten.